

B

MODEL ANSWER
Exam - FYBA (Sem II)
Sub: Rural Development I
Q.P. Code: 33392

Page No. 01

Q.No.
ANS
01

Marks

* प्रस्तावना - (ग्रामपंचायतीची निवडित)

* ग्रामपंचायत कार्ये - ① जमिंदार - मुत्यूर नोंदणी ② धरपट्टी व लूकी
③ हावले देणे ④ पाणी पुरवठा ⑤ कोडवाडा व्यवस्था, वनीकरण

* ग्राम उत्पन्नाची साधने - धरपट्टी, जागेचे भाडे, सरकारकडून
भोजनां करिता मिळणारा निधी, तलाव व तलावातून मिळणारे भाडे -
स्वावसाधिकार, शिक्षण उपकरणे,
किंवा

* प्रस्तावना (महसूल विभागाशी संबंधित)

* महसूल प्रशासनाची रचना → ① महसूल (जमिन महसूल)
② भूमी अभिलेख
③ महसूल व वन विभाग
④ अधिपत विभाग
⑤ जिल्हा खाजना.

ANS
2

* प्रस्तावना (स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर कालीन अर्थव्यवस्थेचे अनुषंगाने)

* स्वातंत्र्योत्तर काळ →

* ग्राम अर्थव्यवस्थेतील बदल → ① शेती विकासाला प्राधान्य
② कृषि व लघू उद्योगांना चालना ③ किमान वेतनात वाढ
④ निवासी धरकळी न्यायलना ⑤ औद्योगिक वाढ ⑥ बेकारी व दारिद्र्यात कमी
⑦ दुष्काळग्रस्त परीक्षणीय नियंत्रण
किंवा

* प्रस्तावना (ग्रामीण नैसर्गिक साधनसंपत्तीची निवडित -

* ग्रामीण आगातीत नै. साधन संपत्ती:

① जमिन, ② पाणी ③ जंगल ④ स्वामिती

⑤ नदरान्सारोवरे ⑥ ऊर्जासाधने ⑦ प्राणी व पक्षी

⑧ समुद्री संपत्ती (शंख, शिंपले इत.)

ANS
3

* प्रस्तावना - (पायाभूत सुविधांकु आधारित)

Marks

* पायाभूत संरचना संकल्पना - विकाला लागी आवश्यक कलव्याच्या मूलभूत बाबी म्हणजे पायाभूत सुविधा

* आ. आ. पायाभूत संरचना समष्टी -

- ① रस्ते - दळणवळण साधने ② पतपुरवठा यंत्रणा ③ विजपुरवठा
④ पाणी पुरवठा ⑤ बाजार व्यवस्था ⑥ शाळा - महाविद्यालये
⑦ हवाव्हाण

किंवा

* प्रस्तावना (आरोग्याशी संबंधित)

* आरोग्य संकल्पना - (व्यक्तीचे आरोग्य, मानसिक व सामाजिक स्वास्थ्य म्हणजे आरोग्य होय.

* शुद्ध पिण्याचे पाणी महत्त्व - ① संसृजिष्ठ व संपत्तिया आजार पावून पुक्ती

② परिसर स्वच्छता ③ खनिज वचन

* स्वच्छतेचे महत्त्व - ④ वेळची वचन ⑤ कामांना गती

⑥ विकाला लागी चालना ⑦ मनुष्यवळ विकाल

⑧ स्वच्छतायंत्रणे ⑨ परिसर स्वच्छता

ANS
4

* प्रस्तावना - (ग्रामीण दारिद्र्य संदर्भित आहारी)

* ग्रामीण दारिद्र्य संकल्पना - ग्रामीण जनतेच्या मूलभूत गरजांची पूर्तता न होणे म्हणजे आ. दारिद्र्य होय.

* आरताती आ. दारिद्र्य कमी करणालागी उपाय योजना -

- ① ग्रामीण रोजगार निर्मिती ② शेती विकास ③ औद्योगिकिकरणाल
चालना ④ शेती संबंधित उद्योगांचा विकास ⑤ अध्याचारात आळा

किंवा

* प्रस्तावना (ग्रामीण वित्तपुरवठा साधनांशी संबंधित)

* ग्रामीण पतपुरवठ्याचे मार्ग -

अ) संस्थात्मक - सहकारी बँका, पतपेढ्या प्रा. सह. संस्था
प्रा. गा. बँका, व्यापारी बँक, माबाड

ब) बिगरसंस्थात्मक - सावकार, व्यापारी, दलाल, मिष्टी, चिफ्ट
जानेवारीक

ANS
5 टिपा लिहा (कोवत्याही दोन)

- अ) ग्रामीण विद्युतीकरण → ① प्रस्तावना - विद्युतीकरणाने ग्रामीण
 ② विद्युतीकरण समिती भारतभर
 ③ गरज :-
 ④ महत्व -

- ब) मूधारणा पध्दती → ① कमी खारणा क्षेत्र
 ② बिगर शेती वापरात वाढ
 ③ जमिनी वाटप (अगिरीकृत जमिनी)
 ④ उद्योगिक क्षेत्र, निवासी जमिनी क्षेत्र, गावठाण

- क) ग्रामीण कर्तबिजारी पणाची कारणे →
 ① शेतीचे मागासलेपण ② गा. उद्योगांचा अभाव
 ③ व्यसनधर्मिता ④ शासकीय धोरणे ⑤ अज्ञान -
 ⑥ महागाई ⑦ अकुत्पादक कर्ते स्वर्च ⑧

- ड) ग्रामीण शिक्षणाचा दर्जा →
 ① सुविधांचा अभाव शिक्षकांची कमतरता शिक्षकांचा दर्जा
 शासकीय धोरणे, मूल्यांचा अभाव अंदाजांची उदासीनता.